

INITIATIEFVOORSTEL

Indiener: Jan-Hubert van Rensen

Datum: 26 maart 2023

Portefeuillehouder(s): Mevr. Pennarts

Portefeuille(s): Inwonersparticipatie en gebiedsgericht werken

Contactpersoon: Jan-Hubert van Rensen

Tel.nr.: 06-16738533 **Email:** jhrensen@inwonersbelangen.nl

Onderwerp:

Referendumverordening gemeente Woerden 2023

Samenvatting:

De raad wordt voorgesteld om de Referendumverordening gemeente Woerden 2023 vast te stellen. Met deze verordening wordt het mogelijk om kiesgerechtigden zich te laten uitspreken over voorstellen waarover ze zich niet eerder hebben kunnen uitspreken.

Het belangrijkste gevolg hiervan is dat de kiesgerechtigde bevolking (inwoners) de raad kan adviseren in de besluitvorming.

- Voor de Referendumverordening gemeente Woerden 2023 is gebruik gemaakt van het VNG-model Referendumverordening (10 december 2019). Zie <https://vng.nl/brieven/nieuwe-vng-model-referendumverordening>
-

Gevraagd besluit:

1. De Referendumverordening gemeente Woerden 2023 vast te stellen.
  2. Het college de opdracht te geven om bij vaststelling van de referendumverordening met een voorstel te komen en ter goedkeuring voor te leggen aan de raad:
    - a. Voor een referendumcommissie, inclusief een klachtenregeling;
    - b. Voor een instrument waarin de criteria staan opgenomen waaraan een referendumvoorstel wordt getoetst.
-

Inleiding

Eens in de vier jaar kunnen kiesgerechtigden (inwoners) zich uiten over de politieke thema's van gemeente Woerden. Een stem uitbrengen op een bepaalde partij kan een compromis zijn waarbij niet alle standpunten aansluiten bij de kiesgerechtigde. Waarbij de meerderheid van de standpunten die wel aansluiten bij de kiesgerechtigde de doorslag kan geven. Ook is het mogelijk dat er na de verkiezingen zich nieuwe feiten voordoen waarover de kiesgerechtigde zich niet heeft kunnen uitspreken. Voor beide gevallen, en waarschijnlijk kunnen zich ook andere gevallen zich voordoen, kan het wenselijk zijn om door middel van adviserend referendum de kiesgerechtigden zich te laten uitspreken. Het initiatief voor een referendum komt bij de kiesgerechtigden te liggen. Bij een meerderheid van de gemeenteraad kan besloten worden tot het organiseren van een referendum. De uitslag geeft de gemeenteraad waardevolle informatie over hoe de inwoners/kiesgerechtigden denken over een voorstel. Tot slot is het aan de gemeenteraad om een besluit te nemen.

De referendum verordening is een aanvullend instrument, waarmee mogelijk wordt gemaakt dat inwoners het initiatief kunnen nemen om hun advies te geven over te nemen besluiten.

Waarom wordt dit voorstel nu voorgelegd?

De wens vanuit de samenleving om meer dan alleen betrokken te worden is groeiende. Ook in Woerden. Een referendum voldoet aan deze wens.

Wat willen we bereiken?

Meer invloed van de kiesgerechtigden bij besluitvorming. Ondanks een gedegen participatietraject, kan het bij grote onderwerpen voorkomen dat niet alle inwoners zich gehoord voelen. Wanneer dit gebeurt, kunnen zij door middel van deze verordening het initiatief nemen tot een referendum.

Wat gaan we daarvoor doen?

Deze verordening vast stellen.

Argumenten

1. Kiesgerechtigden voelen zich meer betrokken bij de lokale democratie als ze invloed op de besluitvorming kunnen hebben. Democratie kan meer zijn dan eens per vier jaar een stem uitbrengen. Door een referendum mogelijk te maken, kunnen inwoners tussen de verkiezingen zich uitspreken over een te nemen raadsbesluit en wordt de binding tussen inwoners en de lokale democratie vergroot.
2. Wanneer de gemeenteraad grote besluiten moet nemen die van invloed zijn op de gehele samenleving, wordt daarvoor een goed participatietraject ingesteld. Toch kan het voorkomen dat niet alle inwoners zich daarin gehoord voelen. Wanneer dat gebeurt, is een referendum een goed middel voor alle inwoners om hun mening te laten horen.
3. In haar rapport geeft de staatscommissie Parlementair stelsel ('Commissie Remkes') (2018) aan dat democratie dient te worden versterkt en beveelt ze een correctief bindend referendum aan. Dat is op dit moment grondwettelijk nog niet mogelijk. Om ervoor te zorgen dat de inwoners van Woerden direct invloed op de besluitvorming kunnen uitoefenen, is een referendum georganiseerd door de gemeenteraad een stap in de goede richting.
4. Een referendum kan er voor zorgen dat de kiezer actief deelneemt aan het publieke debat over zaken van gemeenschappelijk belang. Inwoners worden gestimuleerd om een mening te vormen en deel te nemen aan de discussie over belangrijke besluiten. Kiesgerechtigden kunnen (mede)verantwoordelijkheid nemen voor de publieke zaak, door daarover (mee) te beslissen.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1. Een referendum rijmt niet automatisch met het representatieve stelsel van volksvertegenwoordigers dat Nederland kent. Raadsleden nemen een gewogen besluit en hebben daarbij de mogelijkheid verschillende groepen te horen en belangen af te wegen. De belangenafweging is daarmee een andere dan die van inwoners. Dat mensen een politicus hebben gekozen, betekent echter nog niet dat zij daarmee hun zeggenschap hebben opgegeven. De voorgestelde verordening bevat ook een subsidieregeling die ervoor zorgt, en indien nodig, dat inwoners goed geïnformeerd worden over de te nemen beslissing.
2. Aangezien het referendum raadgevend is, kan het voorkomen dat de raad anders beslist dan de uitslag van het referendum. Dit kan de legitimiteit van het besluit en het vertrouwen in de volksvertegenwoordiging schaden. Daar kan tegenover worden gesteld dat de mogelijkheid voor een referendum er ook preventief voor kan zorgen dat raadsleden hun (voorgenomen) besluiten goed motiveren en hun beweegredenen inzichtelijk maken voor inwoners. Dit houdt de raad scherp en zorgt voor meer vertrouwen in de democratie.
3. Een referendum kan vertragend werken. Een referendum is echter een zwaarwegend middel, dat in de praktijk alleen wordt ingezet bij grote en maatschappelijk belangrijke thema's. Deze thema's vragen een uitvoerig besluitvormingsproces, waardoor vertraging gerechtvaardigd wordt.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

De kosten van lokale referenda verschillen. De kosten zijn afhankelijk of het referendum wordt gecombineerd met andere verkiezingen, hoeveel kosten de gemeenteraad maakt vanwege het voeren van campagnes en of er online kan worden gestemd. Gemiddeld bedraagt de kostprijs per inwoner 2,13 euro. Bij een kiesgerechtigde bevolking van 39.000 personen, dient rekening gehouden te worden met totale kostprijs van ongeveer 85.000 euro.

In artikel 9 en artikel 10 van de Referendumverordening Woerden 2023 wordt geregeld dat de raad de budgetten vaststelt als er een referendum moet worden gehouden. De kosten voor een referendum kunnen worden onderscheiden in uitvoerings- en organisatiekosten (te denken valt o.a. aan productie en verspreiding stempassen en het samenkomen van de referendumcommissie), communicatiekosten (voor o.a. het uitzetten van een opkomst bevorderende campagne met neutrale informatie) en aan collectieven van ten minste zes kiesgerechtigde inwoners van de gemeente.

De verordening regelt ook welke activiteiten wel en welke niet subsidiabel zijn. De raad bepaalt het subsidieplafond.

Communicatie

Als de raad besluit tot het vaststellen van de referendumverordening dan zal hier bekendheid aan worden gegeven via de gebruikelijke media (gemeentepagina, website, social media) van de gemeente.

Vervolgproces

Als de raad besluit tot het vaststellen van de referendumverordening dan wordt aan het college de opdracht gegeven om met een voorstel te komen voor een referendumcommissie, inclusief een klachtenregeling. Hierin wordt ook aandacht gevraagd voor een informatiepunt waar inwoners die een referendum overwegen te rade kunnen gaan. Mogelijk kan dit informatiepunt belegd worden bij deze commissie of bij de ondersteuning van deze commissie.

Het te ontwikkelen instrument waarin de criteria staan opgenomen waaraan een referendumvoorstel wordt getoetst (beslispunt 2b) kan door indieners gebruikt worden om vooraf in te kunnen schatten of een voorstel kans van slagen heeft. En vervolgens kan de referendumcommissie het hanteren om haar advies over het betreffende voorstel uit te brengen aan de raad. En uiteindelijk kan het de raad helpen om de afwegingen die aan het uitgebrachte advies ten grondslag liggen te volgen.

Daarnaast moet er in de begroting rekening gehouden worden met een reservering van 85.000 euro voor het houden van een referendum.

Bevoegdheid raad:

- Conform art. 84 van de Gemeentewet is de raad bevoegd andere commissies dan bedoeld in de artikelen 82, eerste lid, en 83, eerste lid in te stellen;
  - Conform art. 149 van de Gemeentewet is de raad bevoegd de verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt te maken;
-

Bijlagen:

- Raadsbesluit
  - Referendumverordening gemeente Woerden 2023
-

De indiener: Jan-Hubert van Rensen, Inwonersbelangen

RAADSBESLUIT

Onderwerp: Referendumverordening gemeente Woerden 2023

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 30 maart 2023 van:

- de fractie
Inwonersbelangen

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

- de artikelen 84 en 149 en 154

b e s l u i t:

1. De Referendumverordening gemeente Woerden 2023 vast te stellen.
2. Het college de opdracht te geven om bij vaststelling van de referendumverordening met een voorstel te komen en ter goedkeuring voor te leggen aan de raad:
  - a. Voor een referendumcommissie, inclusief een klachtenregeling;
  - b. Voor een instrument Voor een instrument waarin de criteria staan opgenomen waaraan een referendumvoorstel wordt getoetst.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. A.J.E. van der
Werf - Bramer

V.J.H. Molkenboer
